

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
לרפואת חיים שמואל בן סימה
לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

דינו של ריש לקיש [לעניין

פיגול נותר וטמא שבללם ואכלם]

**מי שנטל כשיעור זית משלושה איסורים, [כזית
מכל איסור], כגון כזית פיגול, וכזית נותר, וכזית**

טמא, ועירבם זה בזה, ואכלם, פטור ממלקות.

כי כשהוא לועס הכל בפיו, מתערב מין בחבירו,
מיעוט של זה ברובו של זה, והמיעוט בטל ברוב,
וכל מיעוט מין שבטל בחבירו, נוסף הוא על המין
המבטל, ונקרא בשמו.

ומאחר שאי אפשר שמכל מין יתבטל בחבירו
בשווה, נמצא שיש מין שיש בו יותר מכזית, ויש
מין שיש בו פחות מכזית, ואין יודע מאיזה מין
יש כזית.

ולפיכך, אף שבוודאי הוא עובר באכילתו באיסור
אכילה בשיעור כזית מאחד מהמינים [או יותר],
כשמתרים בו שהוא עובר באחד מאיסורים, [כגון
באיסור פיגול], התראת ספק היא, כי יתכן שאינו
עובר באותו איסור, [שמה מהפיגול אין כזית],
וכך, כל התראה שמתרים בו, התראת ספק היא,
ואין לוקים על התראת ספק.

[ולהלן יתבאר בעזה"י, האם דין זה אמור רק
באיסורים שכולם מין אחד של מאכל, כגון כולם בשר
קדשים, או גם באיסורים שהם מינים שונים של
מאכל, כגון פיגול של בשר קדשים, ונותר של שיירי
מנחות. וכן יתבאר בעזה"י, אם הכל מודים לדין זה,
או שיש חולקים עליו].

ולהלן יתבאר בעזה"י, כמה כללי דינים שיש
ללמוד מהדין הזה.

[כלל ג שיש ללמוד מדינו של ריש לקיש]

התראת ספק לא שמה התראה

מתוך כך שפטר ריש לקיש את זה שאכל איסור
בוודאי רק משום שאין ידוע איזה איסור אכל וכל
התראה שמתרים בו היא התראת ספק למדנו
שלדעת ריש לקיש אין לוקים מחמת התראת
ספק.

[כלל ב שיש ללמוד מדינו של ריש לקיש]

**האם איסור הנותן טעם בהיתר אוסרו מהתורה
כלל בידינו, שבכל מקום שנתערב איסור בהיתר,
אם טעם האיסור קיים, אינו מתבטל בהיתר, אף
על פי שההיתר רוב, והאיסור מיעוט. ורק
כשהאיסור מועט כל כך, עד שאינו נותן טעם
בהיתר כלל, הוא בטל בו.**

**- ומתחילה אמרו, שמדברי ריש לקיש יש
ללמוד, שכלל זה, אינו דין תורה, אלא גזרת
חכמים, אבל מהתורה לעולם המיעוט בטל ברוב,
אף על פי שנותן בו טעם.**

**כי הבינו, שדינו של ריש לקיש, שהאוכל מכמה
איסורים, כזית מכל אחד, אינו לוקה, הוא אף
באוכל כמה איסורים מכמה מיני מאכל, [כגון
כזית מבשר פיגול וכזית מנותר של שיירי מנחות],
שבזה, אף שהמיעוט בטל ברוב, ונמצא שמאחד
האיסורים יש יותר מכזית, ומאחד מהם יש
פחות מכזית, מכל מקום טעם כל אחד
מאיסורים קיים ויש טעם של כזית מכל אחד
מהאיסורים ואף על פי כן אין לוקים על כך.**

**אולם דחו זאת, כי מבואר במשנה במסכת חלה,
שמצה הנעשית מעיסה של חטים, [הכשרים
למצה], ומאורז, [הפסול למצה], אם יש בה טעם
דגן, יוצאים בה ידי חובת מצוות עשה של תורה
של אכילת מצה, ומעתה אם נתינת טעם דגן
מועילה להכשיר את המצה לקיום מצוות עשה**

של תורה, כדין מצה הנעשית מדגן, כך נתינת טעם איסור בהיתר, אוסרת את התערובת מהתורה.

- ולכן אמרו, שבאמת לדעת ריש לקיש, האוכל מכמה איסורים, כזית מכל אחד, אם הוא אוכל כמה איסורים מכמה מיני מאכל, [כגון כזית מבשר פיגול וכזית מנותר של שיירי מנחות], הרי זה לוקה, שכן בזה, אף שהמיעוט בטל ברוב, מכל מקום טעם כל אחד מאיסורים קיים, ומאחר שיש טעם של כזית מכל אחד מהאיסורים.

ורק כשהיו כל האיסורים ממין אחד של מאכל, [כגון פיגול נותר וטמא של בשר קדשים], שאין טעמו של אחד ניכר בחבירו, כי לכולם טעם אחד, בזה אין הטעם מועיל לאסור, וכל שנחסר משיעורו על ידי שנתבטל מיעטו ברוב חבירו, אין לוקים עליו, [ומאחר שאין ידוע ממי נחסר השיעור, אין לוקים כלל כמבואר לעיל].

וזה כדעת חכמים בברייתא, [שתבאר בעזה"י להלן].

- אולם לדעת רבי יהודה, כשם שכשנתערב בהיתר, איסור שטעמו שונה וניכר בהיתר, הטעם הזה אוסר את התערובת, כך כשנתערב בהיתר, איסור שטעמו שווה להיתר, אומדים את הדבר, ואם בשיעור כזה של איסור, כשהיה טעמו שונה, היה ניכר בהיתר ואוסרו, כך גם עתה, כשבפועל אין טעמו ניכר בהיתר, הרי זה נידון כמי שנתן טעם בהיתר, ואוסרו.

ולכן, לדעה זו, האוכל מכמה איסורים, כזית מכל אחד, אף על פי שהיו כל האיסורים ממין אחד של מאכל, מאחר שיש בכל אחד שיעור של נתינת טעם אם היו מינים שונים אינם בטלים, ולוקה על כל אחד מהאיסורים, שלא כדברי ריש לקיש.

טבילת דלי טמא כשיש בו משקה

א. טבילת דלי טמא שיש בו יין אדום.

לדברי הכל, אפילו היה בדלי מעט יין, וכשהטבילוהו, נכנסו בו מים מרובים מהיין, כל זמן שמראה היין האדום ניכר במי המקווה הנכנסים לדלי, אינו בטל במים, ואין הטבילה מועילה לדלי.

ורק אם רבו המים שבדלי על היין, עד שדהה מראה היין, הרי הוא בטל במים, והדלי טהור בטבילה, כאילו נכנס כולו למים בלא יין.

ב. טבילת דלי טמא שיש בו יין לבן.

לדעת חכמים [בברייתא] – בזה שהיין לבן, ואינו ניכר במים, הולכים אחר הרוב. אם היה בדלי יין פחות מחציו, וכשנכנסו בו מי המקווה, היו הם מרובים מהיין, היין בטל בהם, והדלי טהור, כאילו היה מלא רק במים. ואם היה בדלי יין יותר מחציו, וכשנכנסו בו מי המקווה היו מועטים מהיין, לא בטל היין, ולא עלתה הטבילה לדלי.

ולדעת רבי יהודה – אף על פי שהיין לבן, ואינו ניכר במים, אומדים את הדבר כאילו היה היין אדום. ולכן, אפילו היה בדלי יין מועט, והמים מרובים ממנו, כל זמן שאילו היה היין אדום, היה מראהו ניכר במים, אינו בטל בהם, ולא עלתה טבילה לדלי. ורק אם היה היין מועט כל כך, עד שאפילו אם היה אדום, היה מראהו דוהה, הוא בטל במים, והדלי טהור בטבילה.

ג. טבילת דלי טמא שיש בו רוק.

לדברי הכל מאחר שרוק עבה הוא, חוצץ בפני המים, ולכן אפילו לא היה בדלי אלא מעט רוק, לא עלתה טבילה לדלי, כי לא בא כולו במים, מחמת החציצה של הרוק.

ד. טבילת דלי טמא שיש בו מי רגלים.

גרסת רש"י – מי רגלים, אף על פי ששונים מעט במראם ממים, נחשבים הם כמים לכל דבר, ולכן, מאחר שנכנסו מי המקווה לדלי, ונתחברו במי רגלים שבדלי, נחשבים הכל כמי מקווה, [כדין מים שאובים המחברים למי מקווה], ועלתה הטבילה לדלי.

גרסת תוס' – מי רגלים אינם נידונים כמים כלל, והרי הם כיון לבן, [שלדעת רבי יהודה אינם בטלים במים, אלא אם כן לא היה מראם ניכר במים, אף אם היו אדומים].

ה. טבילת דלי טמא שיש בו מי חטאת.

אף שבאמת מי חטאת מים רגילים הם, והיה להם להיות נידונים כמי רגלים [כגרסת רש"י], שבכל אופן הטבילה עולה לדלי, כי הם מתחברים עם מי המקוה לטהר.

מכל מקום, מאחר שהם אב הטומאה, וחשובים משום קדושתם, החמירו בהם חכמים, שכל זמן שמי המקוה אינם מרובים מהם, הם אינם בטלים, וחוצצים בטבילה.

ורק כשיכנסו לדלי מים מרובים ממי החטאת, הולכים אחר הרוב, וכל המים נידונים כמי המקוה הכשרים.

דף ע"ט

- לדברי אביי, דין זה שלעניין מי חטאת, שמראם כמראה מים, הולכים אחר הרוב, נאמר לעניין טומאה שנטמא בה הדלי לגמרי, [ככל הדינים לעיל], והדלי צריך טבילה גמורה לטהרתו, ולפיכך לא יטהר אלא אם כן יבואו בו מים בכולו אף בתוכו.

ואמנם, לדעת האומרים, שיון לבן אינו בטל במים, אלא אם לא היה ניכר בהם, אפילו אם היה אדום, כן הדין לעניין מי חטאת, שאינם בטלים ברוב מים, אלא אם לא היו ניכרים בהם, אפילו אם היו אדומים, [כדעת רבי יהודה לעיל].

והדין המבואר כאן, שהולכים אחר הרוב, הוא כדעת החולקים על הדעה המובאת לעיל.

ואף שגם דין זה, וגם הדין לעיל נאמרו משמו של רבי יהודה, באמת רק הדין הזה, שהולכים אחר הרוב, הוא כדעת רבי יהודה. אבל כל המבואר לעיל בדעת רבי יהודה, שאומדים את הדבר אף כשהמראה שווה, הוא באמת דברי רבי יהודה משמו של רבן שמעון בן גמליאל, אבל אינו דעת רבי יהודה עצמו. [=הא דידיה הא דרביה].

- ולדברי רבא, לא נחלק רבי יהודה עם רבו בעניין זה כלל, וגם הוא מודה, שכשיש דברים שווים במראה, אומדים את הדבר כאילו אינם שווים.

ולכן כשצריך להטביל דלי שנטמא לגמרי, אם יש בו מי חטאת, אינם בטלים במים, אלא אם לא היו ניכרים במים אפילו אם היו אדומים.

ומה שאמרו כאן שהולכים אחר הרוב, אינו אלא בדלי שנטמא רק מגבו, שמעיקר הדין אין צריך להטבילו לגמרי, אלא עד שפתו, אבל אין צריך שיכנסו מים בתוכו.

אלא מאחר שיש בתוכו מי חטאת, חששו חכמים, שמא לא יטבילוהו כראוי עד שפתו, כדי שלא יפלו המים לתוכו, ויפסלו את מי החטאת שבתוכו, ולכן אמרו, שיש להטבילו עד שיכנסו בו מים.

ומאחר שאין צריך לכניסת המים לתוכו מעיקר הדין לטהרו, אלא מתקנת חכמים, די בכך שיכנסו בו רוב מים, כי בכך אין לחוש שלא יטבילוהו כראוי עד שפתו.

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)